

9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI: станом на 26 грудня 2024 р.

10. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 № 551-XIV: станом на 9 серпня 2024 р.

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X: станом на 1 лют. 2025 р.

12. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення станом на 01.12.2019 / ред. С. Петков. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 792 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-37>

Петриченко О. П.,

*аспірант кафедри державно-правових і гуманітарних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

НОВАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ» ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

В умовах реформування адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні на шляху його адаптації до європейських стандартів вагомим значення набуває аналіз законодавчих ініціатив, які стосуються, з однієї сторони, вдосконалення правового статусу суб'єктів публічної адміністрації, що забезпечують формування і реалізацію державної політики на ринку природного газу, а також здійснюють інші завдання та функції у цій сфері, та, з іншої сторони, визначають засади взаємовідносин між суб'єктами публічної адміністрації та приватними особами у процесі постачання природного газу, надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) тощо. Безпосередньо це стосується аналізу новацій Закону України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р. та їх впливу на вдосконалення адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу.

Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р. вирізняється євроінтеграційним змістом та значенням. Предмет його регулювання охоплює відносини органів виконавчої влади, органів влади АРК, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати

функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ шляхом прийняття та виконання адміністративних актів [2, ст. 1]. Як слушно відзначають експерти, цей Закон забезпечує зближення національного законодавства з європейським, імплементацію найкращих європейських традицій належного адміністрування, встановлення чітких і прозорих правил взаємодії між особою та адміністративними органами тощо [5, с. 196]. Ухвалення Закону «Про адміністративну процедуру» сприяє реалізації в Україні, у тому числі у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу, Хартії основоположних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р., зокрема її ст. 41 «Право на належне адміністрування» [1], європейських актів «м'якого» права («soft» law), як-то резолюції Комітету Міністрів Ради Європи (77) 31 «Про захист особи стосовно актів адміністративних органів» від 28.09.1977 р. та ін.

Окремою складовою предмету регулювання Закону України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р. є відносини у сфері функціонування ринку природного газу. У ході приведення законодавства у відповідність до положень Закону «Про адміністративну процедуру» до законодавства у сфері функціонування ринку природного газу були внесені відповідні зміни [3]. Зокрема, у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про ринок природного газу» від 09.04.2015 р. закріплено, що *«відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері функціонування ринку природного газу регулюються Законом України «Про адміністративну процедуру» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом та Законом України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» [4].*

Із вищенаведеної норми слідує наступне. По-перше, Закон «Про адміністративну процедуру» регулює відносини щодо видання адміністративних актів у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу – правових актів, що мають індивідуальний та односторонній характер, видаються адміністративними органами у сфері публічного адміністрування та мають зовнішню дію (стосуються прав, свобод та обов'язків приватних осіб). Суб'єктами видання адміністративних актів (адміністративними органами) у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – Регулятор), Державна інспекція енергетичного нагляду України та ін. При цьому, заявником або іншим адресатом щодо таких адміністративних актів можуть бути суб'єкти господарювання, які звертаються за отриманням ліцензії на провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної

із транспортуванням, розподілом, зберіганням, постачанням природного газу та ін.

По-друге, при правовому регулюванні відносин щодо видання адміністративних актів застосовується поєднання загальних та спеціальних правових норм. Загальними є норми Закону «Про адміністративну процедуру», тоді як спеціальні норми, що мають пріоритет відносно загальних, мають місце у законах «Про ринок природного газу» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг».

Прийняття Закону «Про адміністративну процедуру» та внесення у зв'язку з його ухваленням змін до законодавства у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу дозволяє виокремити такі основні новації у сфері адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні:

– *європеїзація принципів взаємодії суб'єктів публічної адміністрації (адміністративних органів), які реалізують завдання та функції у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу, та приватних осіб.* Із ухваленням та набуттям чинності Закону «Про адміністративну процедуру» відносини між суб'єктами публічної адміністрації та приватними особами у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу отримали модернізовану «людино-центристську» основу, ґрунтуючись на засадах: верховенства права, у тому числі законності та юридичної визначеності; рівності перед законом; обґрунтованості; безсторонності (неупередженості) адміністративного органу; добросовісності і розсудливості; пропорційності; відкритості; своєчасності і розумного строку; ефективності; презумпції правомірності дій та вимог особи; офіційності; гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні; гарантування ефективних засобів правового захисту;

– *вдосконалення процедури надання адміністративних послуг у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні.* Після набрання чинності Законом «Про адміністративну процедуру» відносини щодо оформлення ліцензії на провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, а також отримання інших адміністративних послуг у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу отримали якісну процедурно-правову основу, що є детально врегульованою та, насамперед, орієнтована на забезпечення прав приватних осіб;

– *вдосконалення правового статусу суб'єктів адміністративної процедури у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні.* Реалізація норм Закону «Про адміністративну процедуру» безпосередньо вплинула, зокрема, на правовий статус осіб, котрі

є учасниками адміністративного провадження та завертаються до Регулятора з метою отримання ліцензії на провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу. Як приклад відзначимо, що новою редакцією ч. 4 ст. 9 Закону «Про ринок природного газу» врегульоване так зване «право бути вислуханим» – закріплено, що «рішення про відмову у видачі ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності на ринку природного газу приймається, за умови забезпечення права особи на участь в адміністративному провадженні відповідно до Закону «Про адміністративну процедуру» [4]. Останній же врегульовує такі правила: а) особа має право бути заслуханою адміністративним органом, надавши пояснення та/або заперечення у визначеній законом формі до прийняття адміністративного акта, який може негативно вплинути на право, свободу чи законний інтерес особи; б) адміністративний орган зобов'язаний здійснювати інформування та консультування учасників адміністративного провадження з питань, що стосуються адміністративного провадження, а також щодо змісту їхніх прав та обов'язків; в) особа має право у передбаченому законом порядку витребувати та/або надавати документи, а також інші докази, що стосуються обставин адміністративної справи [2, ст. 17]. Аналогічним чином у Законі «Про ринок природного газу» врегульовується питання й щодо «права бути вислуханим» оператора газотранспортної системи як учасника адміністративного провадження, щодо якого приймається рішення про відмову у сертифікації [4, ст. 24];

– *модернізація інспекційної (контрольно-наглядової) процедури у сфері забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні.* Новацією стало закріплення припису, що «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) на ринку природного газу, здійснює державний енергетичний нагляд (контроль) на ринку природного газу шляхом проведення відповідних обстежень, перевірок, оглядів, інспектування об'єктів газорозподільних систем, внутрішньобудинкових систем газопостачання, газових мереж внутрішнього газопостачання, димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків, їх випробування та ремонту у порядку, визначеному Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з урахуванням вимог Закону України «Про адміністративну процедуру» [4, ст. 8⁻¹].

Список використаних джерел:

1. Charter of Fundamental Rights of the European Union from 18.12.2000. *Official Journal of the European Union*. 2012. С 364/1. URL:

https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf (дата звернення: 16.03.2025)

2. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р., № 2073-IX, зі змін. та доп. *Офіційний вісник України*. 2022. № 49. Ст. 2675.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру»: Закон України від 10.10.2024 р., № 4017-IX. *Офіційний вісник України*. 2024. № 104. Ст. 6632.

4. Про ринок природного газу: Закон України від 09.04.2015 р., № 329-VIII, зі змін. та доп. *Офіційний вісник України*. 2015. № 37. Ст. 1117.

5. Бойко І. В. Євроінтеграційний зміст і значення Закону України «Про адміністративну процедуру». *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 190–198.